

De zondag tussen Hemelvaart en Pinksteren wordt ons in het evangelie het gebed in herinnering gebracht dat Jezus de avond voor zijn dood bad, toen Hij voor het laatst samen was met zijn vrienden rondom de tafel van het laatste avondmaal. Het is wellicht niet toevallig dat dat gebed ons voorgehouden wordt in de liturgie op de zondag na Hemelvaart. Sinds Pasen hebben we keer op keer gezien, hoe Jezus als opgestane Heer te midden van de zijnen aanwezig is, maar zijn hemelvaart wordt door de leerlingen ervaren als een definitief afscheid. Teleurgesteld zoeken ze steun bij elkaar op een afgelegen bovenzaaltje, ergens in Jeruzalem.

Teleurgesteld. Maar tegelijkertijd blijft de persoon van Jezus hen bezighouden. Misschien kunnen ze het gebed nog niet meebidden dat Jezus de laatste avond van zijn leven in hun midden bad. Het is goed bij dat gebed stil te staan en erover na te denken. In ieder geval zullen ook wij, in het voetspoor van Jezus, God pas erkennen als Vader en als onze Vader, wanneer we in het leven van alledag mensen om ons heen tegemoet treden als broeders en zusters.

De verhalen waarin ons verteld wordt wat er onmiddellijk na Pasen allemaal met de leerlingen gebeurd is, zijn beeldende verhalen, erg suggestief. Jezus is een afschuwelijke dood gestorven. Maar ondanks dat blijkt zijn heengaan geenszins tot gevolge te hebben dat zijn leerlingen nu opeens aan hun lot worden overgelaten. Zij voelen zich niet in de steek gelaten. Eerder is het tegenovergestelde het geval. Wanneer twee van de leerlingen van Jezus onmiddellijk na zijn dood het besluit nemen Jeruzalem de rug toe te keren, en wegtrekken uit de stad, blijkt Jezus op mysterieuze wijze in hun midden aanwezig, zo gauw de leerlingen zich op weg hebben begeven naar elders: naar een plaats met de naam Emmaüs, hen onderrichtend over wat er allemaal gebeurd is (Lukas 24 : 13 – 35).

In al deze verhalen wordt ons verteld dat Jezus na zijn heengaan de zijnen niet aan hun lot overlaat. Op een andere en geheel nieuwe wijze blijkt Hij vanaf dat ogenblik in hun midden aanwezig. Voor alles wordt in deze verhalen duidelijk dat in het contact met de opgestane Heer de ogen van de leerlingen zijn opengegaan. Dan pas gaan ze zien wat Jezus van meet af aan voor ogen heeft gestaan, en wie Hij werkelijk is. Om deze reden zijn dit voor ons bemoedigende verhalen. Maar in deze reeks vormt het verhaal van de hemelvaart een ontzuiverend en onverwacht keerpunt.

Nu is het zeker waar dat ook het verhaal van de hemelvaart een suggestief verhaal is. In tegenstelling tot de verschijningsverhalen die ons vanaf Paaszondag in de liturgie worden voorgehouden, komt het verhaal van de hemelvaart niet als een bemoedigend verhaal bij ons over. In dat verhaal wordt ons immers verteld dat Jezus ten aanschouwen van zijn leerlingen omhoog geheven werd; en in onmiddellijke aansluiting daarop krijgen we te horen dat een wolk Hem onttrok aan hun ogen (Handeling 1 : 9).

De leerlingen blijven dan naar de hemel uren. Dat uren blijkt echter vóór alles een teken van teleurstelling. Want de leerlingen voelen zich alleen gelaten. En wellicht moeten we zelfs zeggen: ze voelen zich opnieuw alleen gelaten. Na de hemelvaart keren de leerlingen onmiddellijk terug naar Jeruzalem (Handelingen 1 : 12 – 14). En daar in Jeruzalem trekken ze zich dan opnieuw terug in dat bovenzaaltje, waar ze ook de zondag na de dood van Jezus waren samengekomen (Joh. 20 : 19).

Dat bovenzaaltje is voor de leerlingen bekend terrein. Want al veel eerder hadden ze daar, samen met Jezus, ook het Pascha gevierd ter herinnering aan de vroegere bevrijding van het volk uit de macht van de Egyptische farao. Nu de leerlingen opnieuw in dat zaaltje bijeen zijn, herinneren ze zich wat Jezus hun die laatste avond voor zijn dood allemaal verteld heeft. Die

avond heeft Jezus inderdaad heel lang met hen gesproken. En voordat Hij toen, die laatste avond van zijn leven, samen met zijn leerlingen weer de straat op ging, heeft Hij alles wat Hij hun te zeggen had, afgesloten in een gebed.

De heerlijkheid van de Vader

Wij hoorden Jezus in deze context bidden: “Vader, verheerlijk Mij thans bij Uzelf en geef Mij de heerlijkheid, die Ik bij U had eer de wereld bestond” (Joh. 17 : 5). Jezus spreekt dit gebed over verheerlijking uit, uitgerekend vlak voor zijn sterven als martelaar op een kruis. Wat is de betekenis daarvan?

Volgens het Johannes-evangelie heeft Jezus altijd geleefd in de heerlijkheid van de Vader, dat wil zeggen één met en in de Vader. Deze heerlijkheid (Doxa, Gloria) die Hij had voor de wereld bestond, heeft Hem niet verlaten tijdens zijn leven op aarde. Onder alle omstandigheden bleef Hij één met de Vader en de Vader was altijd bij en in Hem. Maar Jezus beleefde echter deze heerlijkheid midden in een zondige, een God-vijandige wereld. Zoals deze wereld God niet wilde aanvaarden, zó vervolgde en verwierp deze wereld Jezus als openbaringsgestalte van God. Omwille van zijn eenheid met God werd Hij verworpen. Maar ook in deze situatie bleef Jezus de Vader verheerlijken door het werk te volbrengen dat de Vader Hem opgedragen had om te doen. Vanuit zijn eenheid met God bood Jezus als licht van de wereld iedereen uit-zicht. Als de Weg bande Hij voor iedereen in alle omstandigheden een uit-weg. Zijn vlees en bloed gaf Hij als spijs en drank. Voor uitgeputte mensen was Hij een bron van levend water. Zijn hele bestaan schonk Hij weg als brood van eeuwig leven. Als de Waarheid openbaarde Hij God als een op menselijkheid bedachte God van liefde. Hij werd de graankorrel die in de aarde valt, maar precies zó en daardoor rijke vruchten draagt. Hij was de Meester die als een slaaf de voeten waste van zijn leerlingen.

In en door dit alles openbaarde en dééd Jezus de wil van de Vader. Door deze dienst aan de mensen verheerlijkte Hij de Vader. Wij weten dat Hem dit vanwege de mensen niet in dank werd afgenomen. Maar middenin in dit onbegrip, de laster, de vervolging, het lijden, ja, tot in de dood, weet Jezus zich opgenomen in de heerlijkheid van de Vader. Vlak voor zijn dood bidt Jezus dat Hij na deze dood opnieuw de heerlijkheid van de Vader zou mogen beleven op een niet langer door mensen aangevochten wijze, maar in volle heerlijkheid.

Heerlijkheid en lijden

Jezus trekt deze lijn en visie door naar zijn leerlingen toe. Zoals Hij in de heerlijkheid van de Vader bleef door zijn wil te doen midden in en ondanks alle wederwaardigheden van een zondige wereld, zo kunnen de leerlingen in zijn heerlijkheid blijven door zijn woord te onderhouden, wat dit ook aan hen moge kosten. Het zal de leerlingen niet beter vergaan dan hun Meester. Maar zoals de heerlijkheid van de Vader Jezus niet verliet tijdens zijn lijden, zo zal de heerlijkheid van Jezus zijn leerlingen niet verlaten wanneer zij zijn woord blijvend onderhouden.

De liturgie van vandaag heeft een goede keuze gedaan in de eerste lezing uit de eerste brief van Petrus. Als een soort commentaar of resumé van wat wij hier zeiden, lezen wij daar: “Verheug u, juist in de mate dat gij deelhebt aan het lijden van Christus; dan zult gij juichen van blijdschap, wanneer zijn heerlijkheid zich openbaart. Prijst uzelf gelukkig, als men u hoont om de naam van Christus: het is een teken dat de Geest der heerlijkheid, die de Geest van God is, op u rust”(4 : 13 – 14).

Wanneer wij het woord Gods onderhouden dat Jezus ons heeft geopenbaard, door dit woord te dóén, dan kan ons inderdaad hetzelfde lot te wachten staan als wat Jezus heeft gekend: onbegrip, laster, vervolging, verdachtmaking, noem maar op. Wie in navolging van Jezus opkomt voor waarheid en recht, voor menselijkheid, liefde en barmhartigheid, voor eerlijkheid en waarachtigheid loopt overal ter wereld nog een aantal mensen, vaak machtigen,

voor de voeten en wordt in vele kringen gezien als een dwarsligger, een spelbreker en dissident. Wie zich in navolging van Jezus zoekt weg te schenken aan anderen, als brood voor het leven van de wereld, wordt gehoord als hopeloze naïeveling, als fantast en wereldvreemde wereldverbeteraar.

In het evangelie van vandaag wil Jezus ons duidelijk maken dat ook in deze situatie zijn heerlijkheid in ons blijft. Uitgerekend waar en wanneer wij dit niet merken, precies omwille van de ervaring van eigen onmacht en van tegenwerking vanwege anderen, blijft Jezus zich in ons verheerlijken, omdat wij ondanks alles en ondanks allen zijn woord onderhouden en de wil doen van zijn hemelse Vader.

Eeuwig leven

Mogelijk kreeg u de onbehaaglijke indruk dat wij vandaag wel echt de mystieke toer opgingen. Wat moeten wij met al dit gepraat over heerlijkheid.? Die heerlijkheid van de Vader en van Jezus wordt ervaren, wanneer wij gaan leven in navolging van de Heer. Dan gaan wij pas ervaren wat echt léven is, waar het eigenlijk op aankomt. Het wordt ervaren in de rust van ons geweten, in de waarachtigheid van ons leven, in de grondige eerlijkheid van onze relaties, in de onverdeeldheid van ons hart, in de onverwoestbare vrede van ons bestaan, In het beleven van een vreugde die niets of niemand ons ontnemen kan. Deze en dergelijke ervaringen zijn ervaringen van Gods heerlijkheid in ons, zij het dat zij bestendig bedreigd zijn vanuit onze eigen onvolkomenheid en vanuit de wereld waarin wij leven. In een eerlijk geweten proeven wij wat echt leven is. Daarin komt een Godsrelatie tot volmenselijke beleving, die belangrijker is dan alles, dan het leven zelf, die sterker is dan de dood.

Eeuwig leven dat volgens Johannes bestaat in het kennen van de enig ware God en van Jezus Christus door wie de heerlijkheid van de Vader ons wordt geopenbaard. Daardoor, door de kennis van Jezus Christus, opgestoken in en door Hem na te volgen, worden wij pas totaal vrij, vrij van onszelf voor anderen. Dat is pas léven. Dat is werkelijk het einde. Dan beantwoorden wij aan onze bestemming.

Alleen: dit alles blijft bij mooie woorden. Je moet het dóén om het te ervaren, om het te weten, om God te kénnen.

Daarvoor heb je het gebed nodig. Het is een dagelijks wonder, dat wij voor elkaar en onszelf mogen bidden, elkaar mogen dragen. Het is een groot wonder, zoals Jezus voor ons gebeden heeft en wij nog dagelijks uit zijn gebed mogen leven en onze geloofskracht en levensmoed daaruit mogen putten. “Ik bid niet dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart voor de boze”. Zó is Hij nog steeds, ook vandaag, reddend onder ons werkzaam. Moge God ons zó nabij zijn, vandaag en al onze levensdagen, van nu aan tot in eeuwigheid. Lof zij U, o Christus, Amen.

Ds. A. Sneep.